

H25 - Forebyggelse og håndtering af skuldarsår

So, der er i passende huld og uden skuldarsår

Skuldarsår skal undgås! Det er et velfærds- og produktionsmæssigt problem.

1. Skuldarsår undgås, hvis søerne og gyltene holdes i passende huld i hele cyklus. Vigtigst er hullet ved indsættelse i farestalden.
2. Tjek soens logbog - har soen tidligere været ved at udvikle skuldarsår, skal den have en skuldervest / måtte ved indsættelse i farestalden.
3. Et tørt, fast underlag uden ujævnheder i farestien er nødvendigt.
4. Justér fareboksene, så soen får størst mulig bevægelsesfrihed og sørg for, at søerne kommer op at stå hyppigt.
5. Kontrol for rødme / skuldarsår indarbejdes i de daglige arbejdsrutiner.
6. Flere fluer på området omkring skulderfremspringet, kan være tegn på begyndende skuldarsår.
7. Ved rødmen i huden gives gummimåtte, skuldervest eller -puder.
8. Ved grad 1 eller 2 skuldarsår iværksættes behandling.
9. Ved grad 3 skal soen sættes i sygesti med et tykt lag halm eller blød gummimåtte.
10. Ved grad 4 **skal** soen aflives.

Se Bilag 23 - 10-punktsplan for håndtering af skuldarsår samt Bilag 26 - Aflivning ved korrekt brug af bolt pistol og afblødning.

So med skuldarsår. Der er ikke blevet tildelt en gummimåtte

Skuldarsår vil udvikle sig hvis

- Soen er i dårligt huld.
- Det bløde underlag f.eks. en gummimåtte ikke er fastgjort og glider væk under soen.
- Gulvet i farestien er fugtigt, og bliver ved at være det (soen søler).
- Skuldervestene ikke dækker skulderpartiet.
- Soen ligger meget ned eksempelvis pga. af dårlige ben, eller for høj temperatur i farestalden.
- Fareboksene ikke justeres jævnlige.

Pkt. Supplerende kommentarer - Forebyggelse og håndtering af skuldarsår
<p>Skuldarsår kan sammenlignes med tryksår hos mennesker. De opstår som følge af et læn- gerevarende tryk på vævet. Hos soen er et af de særligt udsatte områder dér, hvor skul- derknoglen ligger lige under huden.</p> <p>Hos søer udvikles hovedparten af skuldarsår indenfor de første uger efter faring. Det er vigtigt at sikre et optimalt huld samt at nedsætte soens liggetid.</p>
<p>1. Magre søer mangler det beskyttende spækklag over og omkring skulderbladet. De er derfor mere udsatte for at få skuldarsår. Søer i huld 1 og 2 betragtes derfor som risikosøer og bør indsættes direkte i en sti med en gummimåtte. Hyppige udfodringer (5 - 8 gange dagligt) har vist sig at sænke frekvensen af skuldarsår.</p>
<p>2. Søer, der én gang har haft skuldarsår, har væsentlig større risiko for at udvikle det igen i den efterfølgende diegivningsperiode. Graden af skuldarsår bør derfor altid noteres i soens logbog og indgå i udsætterstrategien.</p>
<p>3. Et fugtigt leje gør huden blød og derfor mindre robust overfor gnidninger mod gulvet. Fuldspaltegulve giver et ujævnt tryk på skulderpartiet. Det giver større risiko for problemer med skuldarsår i fuldspaltestier i forhold til farestier med delvist fast gulv. Tjek om der er ujævnheder i gulvet ved at knytte hånden, og køre knoerne rundt på gulv- overfladen.</p>
<p>4. Soen skal ubesværet kunne rejse og lægge sig, da den ellers bliver ligger i længere tid ad gangen, end den ellers ville. Fareboksen skal derfor være i yderste position ved indsættel- se i farestalden og kun stilles ind ved faring. 1 - 2 dage efter faring, bør fareboksen igen være i yderste position, dog uden at søerne kan vende sig i boksen. Flere daglige fodringer får hyppigere soen op at stå.</p>
<p>5. Hurtig og rettidig indsats er afgørende for skuldarsårets udvikling. Søerne <u>skal</u> efterses dagligt for skuldarsår på begge sider. Dette er lettest under fodring, hvor alle søer står op. Magre eller syge søer samt store søer, der har besvær med at rejse sig i fareboksen, kræ- ver ekstra fokus.</p>
<p>6. Ved rødme på skulderpartiet udskilles væske. Dette tiltrækker fluer til skulderpartiet, og kan derfor være tegn på begyndende skuldarsår.</p>
<p>7. Allerede ved begyndende rødme og hævelse i huden skal der gøres tiltag, så tilstanden ikke forværres yderligere. Soen skal sikres et blødt underlag i form af halm (sygesti), gummimåtte, skulderpuder eller veste. Følg dagligt med i, hvordan "såret" udvikler sig. Ulempen ved gummimåtter er, at soen kan have sværere ved at komme af med varme, og der kan opstå fugt.</p>
<p>8. Søer med grad 3 skuldarsår skal altid være i en sygesti. Betændte skuldarsår skal, efter en grundig oprensning med sæbevand og efterfølgende skylning med rent vand, behandles dagligt med f.eks. en antibiotikaholdig salve eller spray.</p>
<p>9. Grad 4 skuldarsår betragtes som misrøgt, og må ikke forekomme i besætningen. En grad 4, der leveres til slagteriet vil blive politianmeldt. Hvis du ser / mærker følgende inden leve- ringen, er der stor risiko for, at soen har haft grad 3 eller 4:</p> <ul style="list-style-type: none"> • En stor fast hævelse (mere end 5 cm i diameter). • Huden på skulderpartiet kan ikke forskydes.